

ARKÆOLOGISKE UDGRAVNINGER

Hvorfor udgraver vi?

Jorden vi går på gemmer på levn, spor og rester efter fortiden. I dag er de skjulte fortidsminder beskyttet af Museumsloven.

Hver gang der bygges nyt, er det museets opgave at vurdere, om der skal laves en arkæologisk udgravning. Udgravningerne sikrer, at viden om fortiden bliver dokumenteret og gemt, når fortidsminderne selv bliver fjernet.

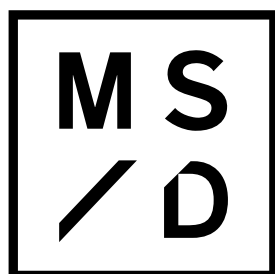

Middelalderlandsbyerne har altid særlig arkæologisk interesse

FAKTABOKS

Museum Sydøstdanmark er ansvarlig for de arkæologiske udgravninger i syv kommuner, herunder Køge Kommune

**MUSEUM
SYDØSTDANMARK**

ARKÆOLOGISKE UDGRAVNINGER

Hvordan udgraver vi?

En arkæologisk udgravning starter med, at der laves søgegrøfter. Hvis der findes væsentlige fortidsminder, udvides til en egentlig udgravning.

Ved udgravningen fjernes muldlaget omkring fortidsminderne med gravemaskinen. I den nye overflade ses de arkæologiske spor som mørke pletter.

Herefter begynder arbejdet med at finde ud af hvad de mørke pletter er spor efter, hvor gamle sporene er, og hvad de fortæller om stedets historie.

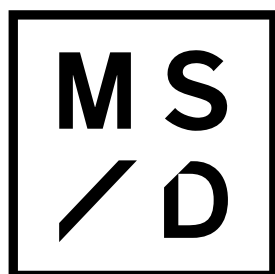

Fortiden findes ofte kun 30-40 cm under dine fødder

FAKTABOKS

Muldlaget er det øverste mørke lag jord, som gennem tiden er blevet rodet rundt, for eksempel når der pløjes.

**MUSEUM
SYDØSTDANMARK**

ARKÆOLOGISKE UDGRAVNINGER

Hvad udgraver vi?

Fortidsminderne er ofte den eneste kilde, vi har til at forstå fortidens mennesker. Alt fra affaldshuller og genstande til boliger og begravelser giver viden om livet i fortiden. Nogle gange er det dateringen af et enkelt brændt korn, som ændrer vores viden om, hvad der er foregået.

I Køge Nord har der været arkæologiske udgravninger de sidste 20 år. I dag er det et af de bedst undersøgte områder på Sjælland. Udgravningerne har kortlagt spor fra Ertebølletid i den ældre stenalder og helt frem til i dag. Med andre ord - en udvikling over næsten 7000 år.

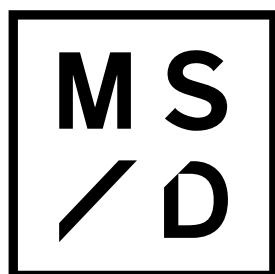

Det er ikke kun den fjerne fortid, som efterlader spor

FAKTABOKS

Følg vores udgravninger på de sociale medier: Facebook og Instagram

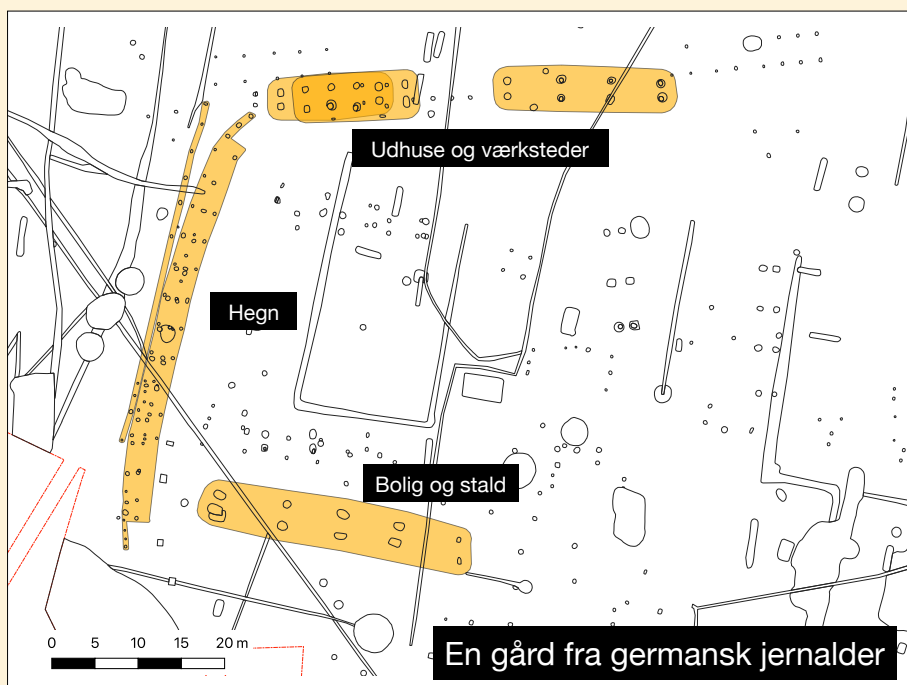
MUSEUM
SYDØSTDANMARK

UDGRAVNING KIRKESPIELDSAGRE

Jeg en gård mig bygge vil...

Udgravningen har afdækket en række gårde fra jernalderen. Der er ikke meget tilbage af de 1600 år gamle gårde, men de mørke stolpehuller gør, at vi alligevel kan se, hvordan en gård så ud på den tid.

Gårdene var utrolig ens i opbygning og størrelse. Nogen må altså have styret, at man skulle bygge og bo på en bestemt måde i landsbyen. Hvad fortæller det os om, hvordan man boede sammen på den tid?

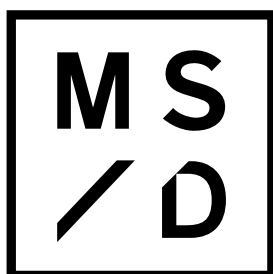

Ofringer i husets stolpehuller beskyttede beboerne mod ulykker og sygdom

FAKTABOKS

Et stolpehul er det gravede hul, der fastgør en stolpe i jorden. Huse, udhuse og hegn var bygget med stolper i stolpehuller.

**MUSEUM
SYDØSTDANMARK**

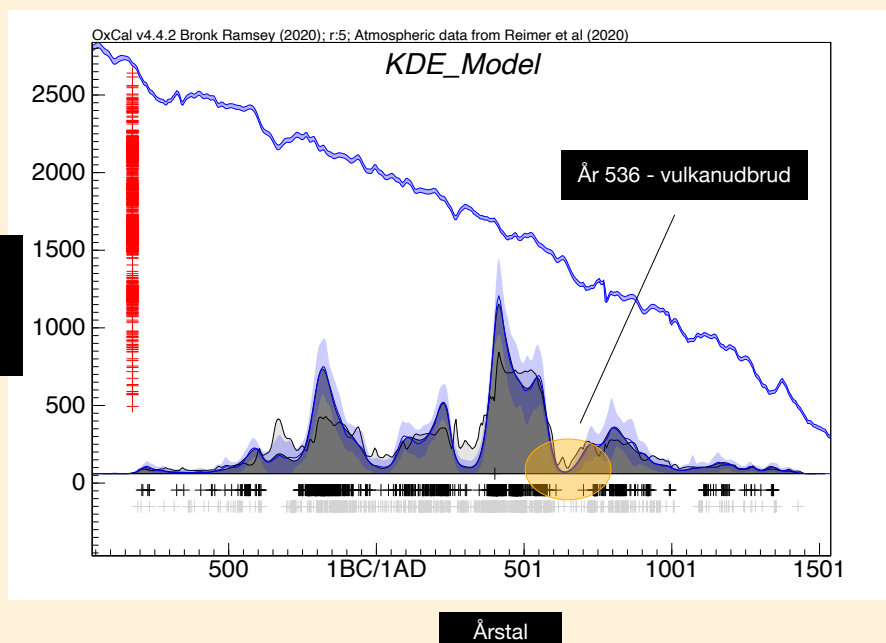
UDGRAVNING KIRKESPIELDSAGRE

Da Fimbulvinteren kom

I år 536 gik vulkanen Ilopango, El Salvador i udbrud. Askeskyen skyggede for solen, så høsten slog fejl flere år i træk. Det skabte hungersnød over hele jordkloden.

Ud fra fund af huse, gårde og et højt antal C14-dateringer kan vi se, at området her var tæt befolket gennem hele jernalderen, men i 500-tallet er der et tydeligt hul i de arkæologiske fund.

Er det sporene af en klimakatastrofe, som vi ser? Gårdene i udgravningen er fra tiden lige før udbruddet og kan hjælpe os til at finde ud af, hvad der skete.

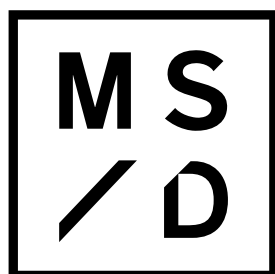

FAKTABOKS

C14-datering laves på organisk materiale, fx korn, knogler eller træ. Alderen måles ud fra indholdet af den radioaktive isotop C14.

Korn og frø giver den mest nøjagtige C14-aldere

MUSEUM
SYDØSTDANMARK

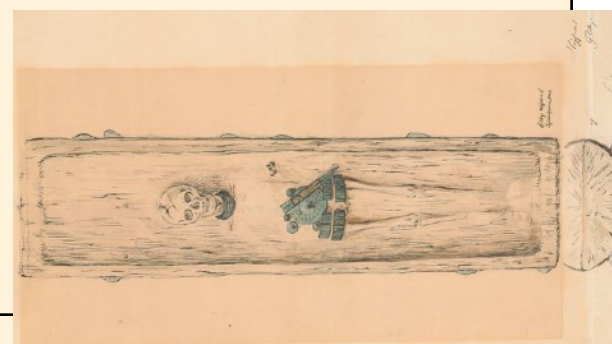
UDGRAVNING KIRKESPIELDSAGRE

De lange linjer

Ved udgravningsfeltet ses to fredede gravhøje, Rishøj og Fredhøj. De er formodentlig bygget i ældre bronzealder for mere end 3000 år siden, og indgår i en række af gravhøje, der strækker sig mellem Ølby og Skensved Å.

Gravhøjene blev oprindeligt bygget som gravmonumenter over en enkelt person. Siden er de fortsat blevet brugt til nye begravelser og ritualer – nogle steder helt op i 1800-tallet.

I udgravningen ses nogle af disse ritualer, som lange rækker af ildsteder. Hvad betyder de lange linjer, som gravhøjene trækker gennem både landskab og tid?

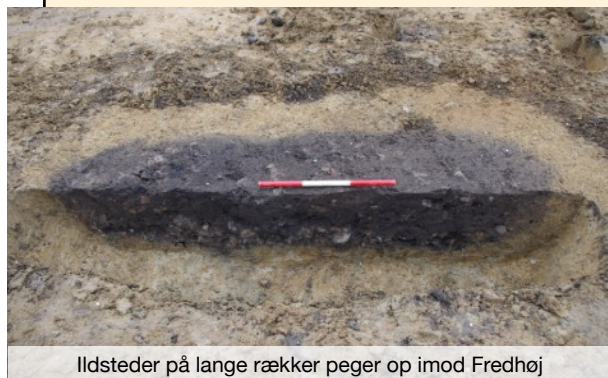

Kvindegrav, udgravet i Nordhøj ved Ølby i 1880

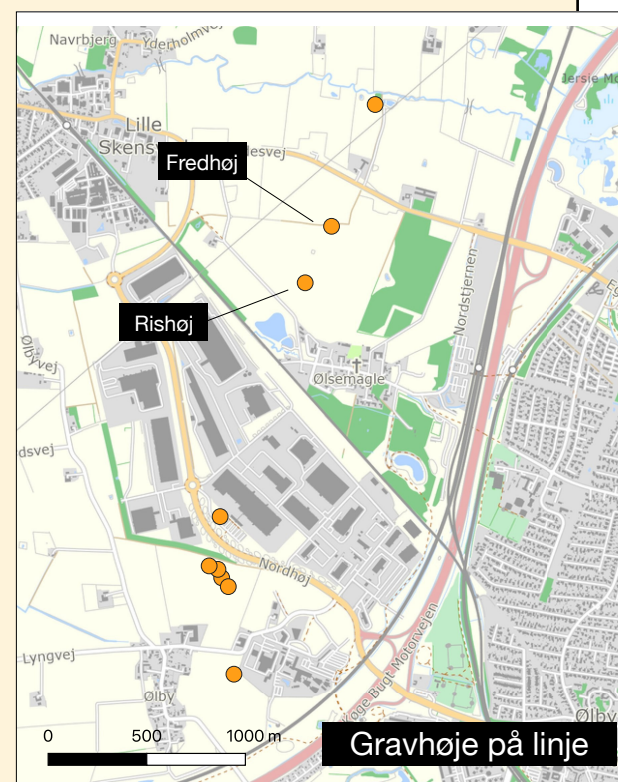

FAKTABOKS

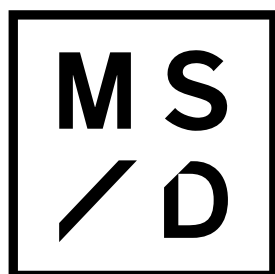
Gravhøjene fra bronzealderen er bygget af tørv og sten. Modsat gravhøjene fra stenalderen kan man ikke gå ind i dem.

Ildsteder på lange rækker peger op imod Fredhøj

Gravhøje på linje

**MUSEUM
SYDØSTDANMARK**

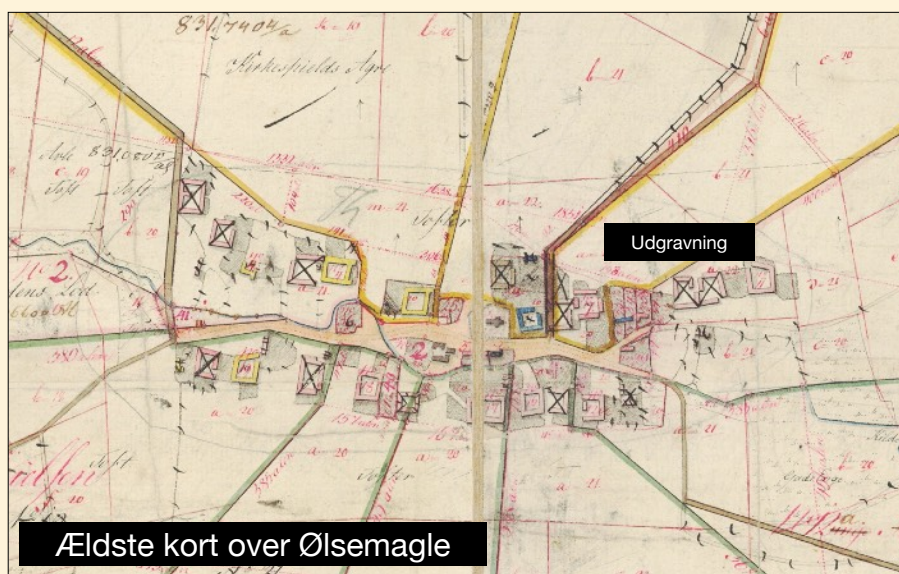
UDGRAVNING BRAMHØJGÅRD

Landsbyens gåde

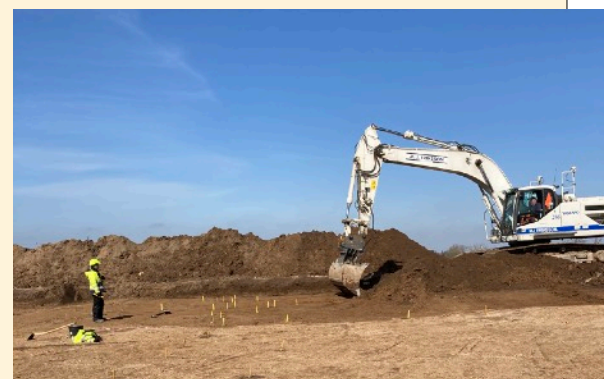
De forhistoriske landsbyer lå sjældent det samme sted i mere end få generationer. Så flyttede man til et nyt sted, hvor man byggede en landsby op. Siden middelalderen har landsbyerne dog ligget fast, hvor de også ligger i dag.

En almindelig forklaring er, at kirkerne bandt landsbyen til et bestemt sted i landskabet. Nye fund tyder dog på, at Ølsemagle kan have rødder meget længere tilbage – til tiden før kirkerne.

Med udgravningen undersøger vi ind kernen af middelalderlandsbyen Ølsemagle, og kan løse gåden om, hvornår og hvorfor landsbyen opstod.

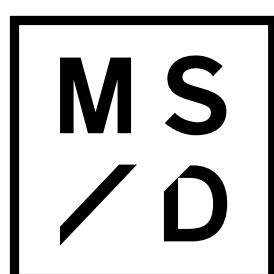
Flintskraber fra stenalderen - udgravningens ældste fund

Skår af Coca Cola-flaske - udgravningens yngste fund

FAKTABOKS

Navnet Ølsemagle optræder første gang i år 1253. Før det omtales byen bl.a. som Ølsye, men navnet bruges både om Højelse og Ølsemagle.

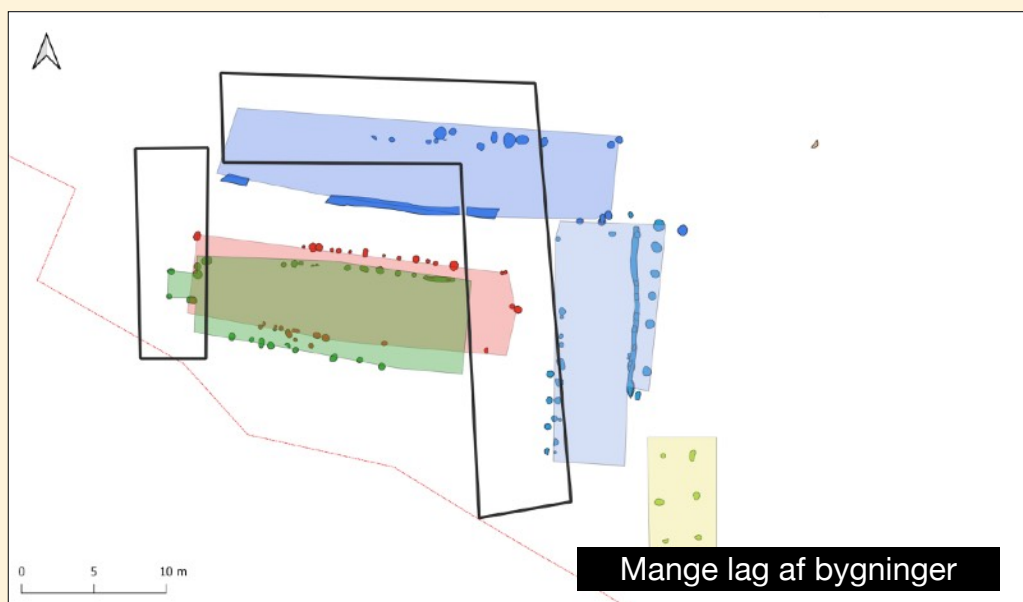
**MUSEUM
SYDØSTDANMARK**

UDGRAVNING BRAMHØJGÅRD

Lag på lag

Ølsemagles lange historie viser sig tydeligt i det arkæologiske materiale. Hvor udgravningen er i dag, lå der engang tre gårde. Den sidste gård blev revet ned i 2019.

Under gårdene er spor af ældre gårde bevaret. Til sammen kan gårdenes historie føres tilbage til 1100-tallet. Hver gang en af gårdenes bygninger skulle fornyes, rev man ned og byggede nyt på samme sted, så bygningerne nærmest ligger i lag oveni hinanden.

Hvad fortæller gårdenes mange lag os om Ølsemagles historie og udvikling?

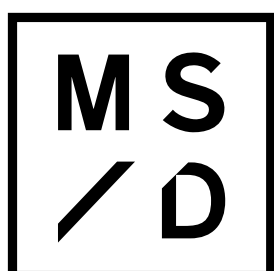
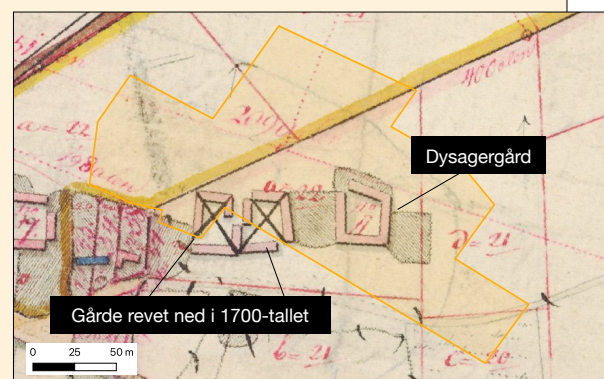

Dysagergård - før den blev revet ned

FAKTABOKS

Ved udskiftningen i slutningen af 1700-tallet blev en del af Ølsemagles gamle gårde revet ned og flyttet ud i det åbne land.

**MUSEUM
SYDØSTDANMARK**

UDGRAVNING BRAMHØJGÅRD

I medgang og modgang

Udgravningen i Ølsemagle giver stor viden om landsbyens udvikling i medgang såvel som modgang.

I middelalderen kom folk rejsende til Ølsemagle for at besøge Hellig Margrethes gravkapel. De kom for at blive helbredt for forskellige sygdomme og efterlod ofte rige gaver. Hvad har det betydet for landsbyens fremgang?

I midten af 1300-tallet ramte Den sorte død til gengæld Danmark. Over hele landet blev gårde lagt øde og landsbyer tømt for folk. Hvordan påvirkede den voldsomme epidemi folkene i Ølsemagle?

Historien i Højelse og Ølsemagle hænger tæt sammen

Brønd af kridtsten, udgravet i Ølsemagle - en hellig kilde?

FAKTABOKS

Den sorte død var en pestepidemi, som ramte hele Europa i midten af 1300-tallet. Op imod 40% af befolkningen døde.

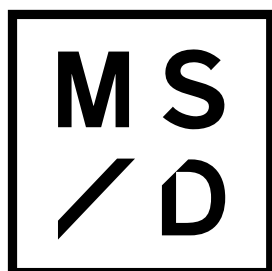

FAKTABOKS

Hellig Margrethe blev myrdet af sin mand i 1176, men da der begyndte at ske mirakler ved hendes grav, blev hun gjort til lokal helgeninde.

Hellig Margrethes knogler blev ført til Vor Frue kirke i Roskilde

**MUSEUM
SYDØSTDANMARK**

